

Гришук А. Б.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративно-
правових дисциплін навчально-
наукового інституту права та
правоохоронної діяльності,
Львівський державний університет
внутрішніх справ
(м. Львів, Україна)

ФУНКЦІ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

На сьогоднішній день забезпечення державної безпеки є одним із основних напрямів діяльності України, що реалізується через систему органів державної влади та управління.

У зв'язку із запровадженням воєнного стану в Україні та веденням бойових дій на окремих територіях держави, питання державної безпеки стає особливо актуальним та потребує посилення координації дій органів державної влади, а також активної реалізації функцій Державної міграційної служби України у сфері контролю за міграційними процесами та захисту безпеки захисту безпеки всіх осіб, що перебувають на території України, та гарантування дотримання міграційного законодавства. Державна міграційна політика становить складову частину національної безпеки країни.

Слушно зазначає Татомир Ю.І.: «...міграційні процеси це сукупність різноманітних суспільних відносин комплексного управлінського, економічного та правового характеру, пов'язані з переміщенням резидентів та нерезидентів України як на територію держави так і за її межі, що виступає об'єктом публічного управління, має відповідні завдання та мету» [1, с. 441]. Із зазначеного слід підкреслити, на тому що, міграційні процеси мають значний вплив на демографічну ситуацію держави, її економічний розвиток, безпеку та соціальну стабільність.

Важливо підкреслити, що «Безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішньої і внутрішньої загрози» [2, с. 207]. Про те, набагато ширшим за змістом є поняття «державна безпека», яка відповідно до статті 1 Закону України «Про національну безпеку» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII, визначена як: захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру [3].

Для якісного забезпечення сфери державної безпеки в Україні створено спеціальну структуру сектору безпеки, відповідно до Закону України «Про національну безпеку» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII, а саме статті 1 входить - система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених

відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України [3].

Одним із важливих органів сектору безпеки, є Міністерство внутрішніх справ України, до компетенції якого входить широке коло повноважень, пов'язаних із забезпеченням правопорядку та безпеки держави. Зокрема, у статті 18 Закону України «Про національну безпеку» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII, зазначається, що Міністерство внутрішніх справ України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах: 1) забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання громадської безпеки і правопорядку, а також надання поліцейських послуг; 2) охорони та захисту державного кордону України; 3) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; 4) міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, зокрема біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [3].

З наведених вище завдань Міністерства внутрішніх справ України, важливе значення має діяльність у сфері (ч.1 п. 4. статті 18 Закону України «Про національну безпеку» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII) міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, зокрема біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [3]. Оскільки Державна міграційна служба України, яка є центральним органом виконавчої влади, підпорядкованим Міністерству внутрішніх справ України виконує важливі функції з реалізації державної політики у міграційній сфері, забезпечення контролю за міграційними процесами, запобігання та протидії нелегальній міграції, а також забезпечення правового захисту та безпеки осіб, які перебувають на території України, а також у співпраці з іншими органами влади, зокрема правоохоронними, забезпечує комплексне управління міграційними процесами та протидію загрозам державній безпеці.

Виходячи з вищезазначеного діяльність Державної міграційної служби України у сфері забезпечення державної безпеки та контролю за міграційними процесами, слід виділити її основні функції. Відповідно до Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360 [4], Державна міграційна служба, виконує комплекс завдань, що включає організацію та забезпечення державної

політики у сфері міграції, протидію нелегальній міграції, оформлення документів, захист прав мігрантів та співпрацю з іншими органами влади тощо.

Відповідно до пункту 4 Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360, основними завданнями ДМС є: 1) реалізація державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів; 2) внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [4].

Слушно зауважує Гурін Т., що: «якщо врахувати, що ДМС України визначається як служба, то більшість її функцій повинно бути спрямовано на надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам» [5, с.146].

З урахуванням визначених завдань, Державна міграційна служба України здійснює такі основні функції: узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністрові внутрішніх справ; проводить аналіз міграційної ситуації в Україні, проблем біженців та інших категорій мігрантів, розробляє поточні та довгострокові прогнози із зазначених питань; здійснює у межах компетенції провадження з питань прийняття до громадянства України і про припинення громадянства України та подає відповідні документи на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства, а також забезпечує виконання рішень Президента України з питань громадянства; приймає відповідно до законодавства рішення про встановлення належності до громадянства України, оформлення набуття громадянства України та їх скасування; готує подання щодо встановлення квоти імміграції; організовує роботу з провадження за заявами про надання дозволів на імміграцію і поданнями про відкликання або визнання недійсними дозволів на імміграцію та виконання прийнятих рішень і у передбачених законодавством випадках приймає рішення про надання дозволу на імміграцію, про відмову у наданні дозволу на імміграцію, про відкликання або визнання недійсним дозволу на імміграцію; бере участь у межах, визначених законодавством, у вирішенні питань трудової міграції та питань, пов'язаних із навчанням в Україні іноземців та осіб без громадянства; приймає рішення про продовження строку перебування, про відмову в продовженні строку перебування, про скасування продовження строку перебування та про скорочення строку перебування, а також продовжує строк тимчасового проживання іноземців та осіб без громадянства на території України; здійснює ідентифікацію осіб, в тому числі тих, які звернулися із заявами про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту в Україні, а також іноземців та осіб без громадянства, які

втратили документи, що посвідчують особу, та підлягають видворенню або реадмісії; приймає рішення про добровільне повернення або примусове повернення іноземців та осіб без громадянства в країну походження або третю країну, про примусове видворення іноземців та осіб без громадянства з України, рішення про поміщення до пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, про реадмісію, про заборону в'їзду іноземцям та особам без громадянства в Україну, здійснює заходи, пов'язані з примусовим поверненням/видворенням іноземців та осіб без громадянства з України; приймає рішення про визнання/відмову у визнанні особою без громадянства, зупинення/поновлення/припинення розгляду заяви про визнання особою без громадянства, про продовження строку розгляду заяви про визнання особою без громадянства, про відкликання або визнання недійсним рішення про визнання особою без громадянства, а також видає довідку про звернення за визнанням особою без громадянства, продовжує строк її дії та вилучає її; бере участь у реалізації державної політики у сфері волонтерської діяльності щодо надання допомоги біженцям; подає МВС для подальшого внесення Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо необхідності прийняття рішення про тимчасовий захист (припинення тимчасового захисту), веде реєстрацію осіб, яким надано такий захист; здійснює відповідно до закону заходи щодо запобігання та протидії нелегальній (незаконній) міграції, іншим порушенням міграційного законодавства; здійснює міжнародне співробітництво, бере участь у розробленні проектів та укладенні міжнародних договорів України з питань громадянства, міграції, біженців, осіб, які потребують інших форм захисту, реєстрації фізичних осіб та реадмісії, забезпечує в межах своїх повноважень виконання укладених міжнародних договорів України, здійснює заходи із залучення міжнародної технічної та іншої допомоги згідно із законодавством України, забезпечує прийом, супровід, протокольні та організаційні заходи із делегаціями іноземних держав, міжнародних організацій, експертних місій, зокрема в рамках європейської та євроатлантичної інтеграції, які прибули до України з питань, що належать до компетенції ДМС та реалізує інші повноваження, передбачені законодавством та Положенням про Державну міграційну службу України [4].

Отже, Державна міграційна служба України є органом виконавчої влади, що виконує важливу функцію у системі забезпечення державної безпеки, оскільки здійснює формування та реалізацію державної політики у сфері міграції, оформлення та видача документів, контроль законності перебування іноземців в Україні, вирішення питань громадянства та міжнародну співпрацю, що забезпечує правове регулювання міграційних процесів і зміцнює національну безпеку тощо.

Список використаних джерел:

1. Татомир Ю.І. «Поняття міграційної безпеки у законодавстві та доктрини адміністративного права». Електронне наукове видання «Аналітично-

порівняльне правознавство». № 4/2024. С.439-444. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/311051>

2. Юридична енциклопедія: в 6 т./Редкол.: ЮС, Шемшученко та ін. К.: «Укренцикл.», 1998. Т. 1: А-Г. 672 с.

3. Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

4. Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>

5. Гурін Т. Правовий статус Державної міграційної служби в забезпеченні реалізації державної політики у сфері міграції. Підприємництво, господарство і право. №7/2020. С.144-148. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2020/7/25.pdf>